СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ НА ПРОЕКТ НА НАРЕДБА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ В ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КОЛЕЖИ И ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Бележки и предложения	Приети/ неприети	Мотиви
1.	**20 февруари 2025 г. 17:46:03 ч.** **beniova** **Наредба за качеството**	Здравейте, Имам няколко въпроса: 1. Кой е вносител?		Постъпилите бележки не касаят предмета акта
		2. Кои са мотивите за отмяна на Наредба 2 от 8.09.2015?		
		3. Ако е имало мотиви, защо новата наредба е копи пейст на старата?		
		4. Защо касае само ЦПО и Колежите? Къде са останалите институции, провеждащи професионално обучение, или за тях качество като понятие не съществува?		
		5. Докога в тази държава ще се правят норми на парче според лобистките интереси?		
2.	**19 март 2025 г. 12:23:59 ч.** **BIA_bg** **Становище на БСК**	1. ДО Г-Н КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА ОТНОСНО: Относно проект на Наредба за осигуряване на качеството на професионалното обучение в професионалните колежи и центровете за професионално обучение УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЪЛЧЕВ,	Не се приема	Представените аргументи и предложения съдържат ценни наблюдения, но в редица аспекти се разминават с целите и подхода, заложени в проекта на Наредба. Част от коментарите отразяват по-скоро концептуално различие в разбирането за ролята и функциите на системата

		Българска стопанска камара – съюз на българския бизнес се запозна с проекта на Наредба за осигуряване на качеството на професионалното обучение в професионалните колежи и центровете за професионално обучение и мотивите към него. В тази връзка представяме на Вашето внимание нашето становище. БСК последователно през годините поддържа позиция за необходимостта от повишаване на качеството в професионалното образование и обучение (ПОО) като гаранция за изпълнение на неговите цели да подготвя гражданите за реализация в икономиката и в другите сфери на обществения живот, като създава условия за придобиване на професионална квалификация и за нейното непрекъснато усъвършенстване, съгласно чл. 2 на Закона за професионалното образование и обучение. Осигуряването на качеството, от своя страна, е структурен подход, който гарантира предлагането на по-качествени обучителни услуги за формиране на знания и умения, необходими на пазара на труда, чрез създаване на системи и механизми за гарантиране на съответствието със съответните стандарти. По тази причина БСК подкрепя по принцип необходимостта от Наредба за осигуряване на качеството в професионалното обучение в изпълнение на разпоредбите на чл. 9а от Закона за професионално образование и обучение (ЗПОО). В същото време, проектът на Наредба съдържа редица слабости, по отношение на които отправяме следните бележки и предложения за промяна: 1) В българския образователен контекст, за разлика от традиционното, вкл. общоевропейското разбиране, осигуряването на качеството на професионалното обучение, както и цялостното управление на качеството в образованието се разглежда като отговорност предимно на обучаващите/образователните институции, като не се обхваща по идентичен начин системното ниво. В системата на ПОО в България не е приложена Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (2009/C 155/01), EQAVET, чийто основен компонент е прилагането на Рамката на равнище системи за ПОО, на равнище институции за предоставяне на ПОО и това на даване на квалификации, с което се осигурява системен подход по отношение на качеството, включвайки и свързвайки помежду им съответните нива и действащи фактори. Препоръката не е задължителен документ, но прилагането на елементи от осигуряването на качеството (критерии, дескриптори, показатели за осигуряване на качеството и др.) само на ниво обучаваща институция изключва именно системния характер на процеса. Считаме, че връзката между двете нива е задължителна, тъй като осигуряването на качеството на ниво обучаваща институция трябва да се вписва в общата рамка, зададена от системното ниво, а обратната връзка от институциите помага за адаптиране и подобряване на националните политики. Предложение за промяна: Разширяване на обхвата на Наредбата с включване на текстове относно осигуряването на качество на ПОО на системно ниво.		за осигуряване на качество, отколкото конкретни слабости на документа.

2) В чл. 1 ал. 1 е посочено, че „с тази наредба се уреждат условията и редът за разработване на вътрешна система за осигуряване на качеството на професионалното обучение в професионалните колежи и центровете за професионално обучение“, но в действителност разписаните разпоредби обхващат единствено финалния етап от цикъла на управление на качеството, а именно „измерване“ на постигнатото качество в определените в документа институции и изготвянето на доклад за самооценка. Отсъствието на подобни детайли и насочващи разпоредби за останалите фази на процеса на осигуряване на качеството – планиране, изпълнение на дейностите, оценка и преглед, поставя под съмнение търсения ефект от прилагането на Наредбата. На практика ЦПО и професионалните колежи се задължават да се „самооценят“ не спрямо дефинирани самостоятелни цели и индикатори за резултат, а спрямо общи и стандартизирани критерии, които ще бъдат от полза много повече за информационната система на Националната агенция за професионално образование и обучение, отколкото за системите за осигуряване на качеството в отделните обучителни организации.

Предложение за промяна: Проектът на Наредба да придобие характер на рамков документ, който да съдържа набор от критерии за качество, примерни дескриптори и индикатори за всеки етап от цикъла на управление на качеството на обучението, като се даде възможност всяка организация самостоятелно да прилага тази рамка, според собствените си конкретни цели.

3) Прегледът на приложението с критериите по области на оценяване и индикатори към проекта на Наредба показва, че общият брой на индикаторите е 34, разпределени в три области: достъп до професионално обучение, придобиване на професионална квалификация и реализация на лицата, придобили професионална квалификация. Основната относителна тежест на системата за оценка е поставена върху втората област, като общият брой на точките по критериите в нея е 65 от общо 100 т. В същото време критериите от третата област, които измерват ефекта от работата на обучителните организации, имат принос от едва 15 т. за общата оценка. Водейки се от убеждението, че ПО се провежда основно, за да осигури работна сила със знания и умения, които се изискват за определена професия на пазара на труда, считаме предложеното съотношение на критериите (20/65/15) за неадекватно и непропорционално спрямо очакваните цели. Поставянето на основната тежест на системата за самооценка/ оценка върху придобиването на професионална квалификация, фокусира усилията собствено върху процеса и в много по-малка степен върху резултата.

В допълнение, считаме че значителна част от критериите са по-подходящи за системата на училищното образование. При условие, че проектът на нова Наредба за осигуряване на качеството се отнася за центровете за професионално обучение и професионалните колежи, тоест за професионално обучение на лица над 16-годишна възраст извън образователната система, тежестта на самооценката на качеството на професионалната обучение трябва да се насочи в тази посока – участие на работодателите в оценяването, учене през целия живот, гъвкавост на учебните планове

и програми, гъвкавост на формите на обучение, специален подход към различните уязвими групи на пазара на труда, опит на обучаващия екип при работа със заети и безработни лица, контакти с регионални и държавни структури.

Предложение за промяна: Промяна в разпределението на тежестта в трите области на оценяване, като на третата област „Реализация на лицата, придобили професионална квалификация“ се определят не по-малко от 30 т.

Други предложения:

- увеличаване на тежестта на следните индикатори: 1.6, 1.8, 1.9 и 2.19;
- намаляване на тежестта на индикатори: 1.1, 1.2, 1.4;
- премахване на *индикатор 2.5 Осигурен преподавателски състав с квалификация, съответстваща на изискванията, определени в ДОИ/ДОС за обучение с придобиване на квалификация по професия* (според нашето разбиране, задължителен елемент от лицензирането на ЦПО не може да се включва в система за осигуряване на качеството);
- премахване на *критерий 2.12 Относителен дял на придобилите професионална квалификация лица от преждевременно напусналите образователната система спрямо постъпилите в началото на обучението лица от тези групи (%)* (неприложим за колежите и трудно постижим за ЦПО, поради ограниченията в нормативната база).

4) Според чл. 14, ал. 2 „*по всеки критерий се разработва отделна процедура, която съдържа: предмет и цел; инструментариум; описание на технологията на провеждане; вида на доказателствения материал (справка, контролна карта, протоколи, въпросници, анкети и др.); начините на обработване на доказателствения материал; режима на съхранение и защита на информацията; отговорностите на лицата по чл. 6, ал. 2*“. Тази разпоредба изисква разписване на 34 отделни процедури, което представлява значителна административна тежест и усилие за ЦПО-та и колежи, особено за малките обучаващи институции. Това няма да доведе до ефективно оценяване на качеството, а до краен формализъм и незначителен ефект върху процеса на подобряване на качеството на професионално обучение. Още веднъж се налага впечатлението, че акцентът в Наредбата е поставен върху административните ангажименти на центровете за професионално обучение и професионалните колежи, процедурите за формално отчитане на работата им във връзка със самооценяване на качеството и задълженията им към контролиращите институции и т.н.

Предложение за промяна: Намаляване на задължителния брой критерии, по които се извършва оценката или сериозно опростяване на процедурата.

5) В чл. 15, ал. 1 и ал. 2 предвижда изготвяне на годишен доклад за самооценяване от отговорника по качеството. На практика този доклад се изготвя в Информационната система на НАПОО и се подава в срок до 31 януари на всяка година по електронен

		път. Формулировката в Наредбата не изяснява начина на подаване, което ще доведе до противоречие между наложената практика и нормативния текст. Начинът на подаване на доклада за самооценяване следва да се прецизира с конкретен и ясен текст. 6) В Проекта на наредба е налице непрецизно използване на терминология. Близки в съдържателно отношение са „област на оценяване“ и „критерий“, а не „област на оценяване“ и „индикатор“. Индикаторите на свой ред са количествени или качествени фактори или променливи, които осигуряват лесно и надеждно средство за измерване на постижение в дадена област или по зададен критерий и поради тази причина следва да се поставят и разглеждат в последните три колони на Таблицата от Приложението. С УВАЖЕНИЕ, ДОБРИ МИТРЕВ *Председател на УС на БСК*		
3.	**Илка Алексиева директор на частен професионален колеж по охрана и сигурност „Св. Георги Победоносец"**	**1**. Предложеният проект на Наредба дублира почти изцяло НАРЕДБА № 2 ОТ 8 СЕПТЕМВРИ 2015 Г. ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ, без да са отчетени изцяло спецификите на обучението в ЦПО и колежите, а именно: 1. Броят на обучаемите в колежите и ЦПО е малък, несравним с този в училищата. Данните са налични в МОН за колежите и в НАПОО за центровете. Може да се види броят на завършилите професионална квалификация, който наистина е несравнимо по-малък от този в училищата. В този смисъл критериите и индикаторите трябва да се намалят, окрупнят, преформулират, а някои да отпаднат. 2. Обучаемите сами заплащат таксите си за обучение, те не са в задължителна училищна възраст. Тяхно е правото да прекъснат обучението си или да не завършат — причините могат да са финансови, здравословни, семейни, лични и др. И тук критериите за брой започнали и завършили обучението си в колежа или ЦПО не са прецизни и приложими, тъй като не отразяват качеството в институцията, а независещи от нея причини. 3. В голямата си част колежите и центровете са частни. Те се финансират единствено със собствени средства. Заложените критерии изискват допълнителен ресус, който тези институции трябва да отделят, да назначат нови хора или да възложат допълнително на назначени вече служители тези дейности, което се компенсира с нова заплата или повишение на трудовото възнаграждение. 4. Качеството на провежданото професионално обучение в колежките и центровете е единственото, което може да привлече обучаеми, а от там и издръжка на съответната институция. Проектът на наредбата в този и вид	Не се приема	Посочените примери изхождат от частни случаи, които засягат ограничен кръг субекти и не са приложими към цялостната система за осигуряване на качеството и към всички цпо и професионалните колежи. Съществува легална дефиниция за „уязвима група“ и текстовете, касаещи това предложение са необосновани. Посочените критерии не случайно са дадени в три степени на изпълнение по всеки от индикаторите, за да се даде възможност ЦПО и ПК максимално обективно да се самооценяват по отношение на

		единствено увеличава многократно административната тежест за тези институции. Конкретни забележки, мотиви и предложения към индикаторите и критериите, посочени в приложението към проекта на Наредба. Индикатор: 1.2 Достъп на уязвими групи Предложение: Да отпадне. Мотиви: Липсва дефиниране на понятието „уязвими групи”, което да се прилага в случая. За всяка професия се изисква заключение от медицински специалист дали професията е противопоказана за обучаемия. Примерите са много, но например, ако професията е противопоказана за хора с например степен на инвалидност или нарушено зрение е естествено достъпът до образователни услуги да липсва — тогава предвидената оценка е 0,00. Това води до изкривяване на крайната оценка. А ако липсват въобще такива кандидати за обучение, няма как да ги принудим да се запишат, за да отчетем положителен резултат по този критерий. Достъпът на уязвими груми не може да повиши качеството на образованието или да го измери. Индикатор: 1.9 Относителен дял на курсистите от уязвими групи спрямо общия брой обучавани (%)* Предложение: Да отпадне. Мотиви: Не е дефинирано точно понятието „уязвими групи”, ако професията не позволява или няма желаещи за обучение от тези групи, няма как да бъдат обучавани. В този смисъл и тук оценката ще е ниска, а този критерий не мери качество на обучението и прави крайната оценка нереалистична. Индикатор: 2.11 Относителен дял на придобилите професионална квалификация лица от уязвимите групи спрямо постъпилите в началото на обучението лица от тези групи (%)* Предложение: Да отпадне. Мотиви: Не е дефинирано точно понятието „уязвими групи”, ако професията не позволява или няма желаещи за обучение от тези групи, няма как да бъдат обучавани. В този смисъл и тук оценката ще е ниска, а този критерий не мери качество на обучението и прави крайната оценка нереалистична. Индикатор: 1.3 Достъп на лица, преждевременно напуснали образователната система до предлагано професионално обучение от ЦПО Предложение: Да отпадне. Мотиви: Съгласно рамковите програми, входящото образователно равнище е различно за различните степени. Ако ЦПО е лицензирано за обучение по професия, която изисква завършено съответно образование, а лицето не е		осигуреното от тях качество.

		завършило съответния клас, етап или степен, защото е отпаднало рано, няма как ЦПО да осигури достъп. В този случай по този критерий отново самооценката е „0”, което изкривява крайната оценка на ЦПО. Достъпът на лица, преждевременно напуснали образователната система, дори да са много, няма как да повиши качеството на предоставяното професионално обучение, ако липсват добри и качествени преподаватели, учебни програми и планове и не бива да е критерий за оценка на работата на учебното заведение, предвид и посочените по-горе мотиви. Индикатор: 2.12 Относителен дял на придобилите професионална квалификация лица от Преждевременно напусналите образователната система спрямо постъпилите в началото на обучението лица от тези групи (%)* Предложение: Да отпадне. Мотиви: Същите аргументи, приложими за индикатор т. 1.3. Индикатор: 1.4 Осигурена достъпна архитектурна среда. Предложение: Да отпадне. Мотиви: Обучението по професията, за която колежът или центърът имат право да обучават, трябва да е водеща и да се отчита в критериите. Например ако професията е противопоказана за инвалиди, няма как да се изисква от съответния колеж или ЦПО да променят архитектурната среда, просто защото се изисква при оценяване по този критерий. Повечето колежи и ЦПО са в бази под наем и всяка реконструкция е изключена, без съгласието на собственика. В този случай отново оценката ще е „0” и крайната оценка се занижава. Индикатор: 1.6 Достъп до ПО по професии с приоритетно значение на регионалния пазар на труда и проведено обучение по тях Предложение: Да отпадне или да се преформулира. Мотиви: Не е ясно коя институция, как и на колко време ще предоставя данни за професиите с приоритетно значение за регионалния пазар на труда. Регистрирането на колежите и лицензирането на ЦПО е сериозна и дълга процедура. Промяната на професиите, по които обучават тези институции, не може да става ежегодно, по всяко време и веднага. Ако в даден регион се построи огромен завод и там ще са нужни работници, то изводът е, че професиите, необходими за този завод, ще са приоритетни, ако отчитаме само цифрите за професии с регионално значение. Но да се осигури обучение по една нова професия, както и да се мине по административния път за лицензиране или промяна на дейността на колежа или на ЦПО е невъзможно да става ежегодно и.при всяка промяна на бизнес средата в региона.		

		Важи и обратното — ако се изтеглят от региона бизнеси, или фалират или се преместят в друг регион, би трябвало колежът или центърът да закрият професията за която имат разрешение да обучават, но пазарът на труда е мобилен и ако придобитите професионални знания и умения не могат да се ползват в съответния регион, то обучаемият е свободен да намери работа в друг регион. Придобитите професионални компетенции са за целия му живот, независимо в кой регион живее. И отново, ако отговорът на този критерий е „не", то оценката е „0” точки, за качеството на обучение. Видно е, че този критерий не е релевантен на оценка на „качество на обучение” . Индикатор: 3.1 Относителен дял на реализираните лица на пазара на труда по професията (до една година след придобиването на професионалната квалификация) спрямо общия брой придобили професионална квалификация по същата професия Предложение: Да отпадне или да се преформулира. Мотиви: Няма нормативно основание, придобилите професионална квалификация лица да бъдат задължавани да уведомяват колежа или ЦПО, до една година от завършването им, дали са започнали работа по професията или продължават да се обучават по същата професия. При смяна на телефонен номер или имейл не е възможно и да бъдат издирени тези лица. Право на лицето е да сподели или да не споделя такава информация. В този смисъл няма как да бъдат проследявани всички завършили и да се отговори прецизно на този критерий. Индикатор: 3.2 Относителен дял на продължилите ПО, за актуализиране или разширяване на Придобитата професионална квалификация, спрямо общия брой придобили Професионална квалификация (%)* Предложение: Да отпадне или да се преформулира. Мотиви: Същите като към индикатор 3.1. 3.4 Степен на удовлетвореност на работодателите от знанията, уменията и компетентностите на придобилите професионална квалификация и от пригодността им за заетост (установява се при проведено анкетиране на работодателите)* Предложение: Да отпадне. Мотиви: Няма нормативно основание да бъдат задължавани работодателите да попълват анкети за свои служители. Изнасяйки каквато и да е информация за конкретно лице се използват лични данни, а достъпът и боравенето с тях се осъществява по закон и процедури. Поставянето на оценка за дадено лице, като служител, не може да бъде предоставяно на трето лице, без определени действия по уведомяването му,		

		което пък води до огромна допълнителна административна тежест за колежа или ЦПО. 3.5 Степен на удовлетвореност на работодателите от партньорството с Професионалните колежи/ЦПО (установява се при проведено анкетиране на повече от 50% от работодателите — партньори на професионални колежи Предложение: Да отпадне. Мотиви: Попълването на анкети в какъвто и да било вид, и с каквото и да е цел не се приема с ентусиазъм от работодателите. Това отново е административна тежест за колежа или ЦПО. Изискването на референции за колежа или ЦПО ежегодно от партньорска организация или работодател, води до разрушаване на добрите контакти и партньорство. Обяснението, че се изисква от Наредба на МОН, всъщност не е грижа на партньорите и работодателите. Често получаваме похвали за наши завършили курсисти, но няма как да накараш работодателя да го напише писмено и да ти го прати официално, тъй като ако затрудняваш работата му с ненужна бумащина, партньорството най-вероятно ще приключи. В ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Считам, че проектът на Наредба в този му вид увеличава административната тежест за колежите и ЦПО, води до допълнителен разход на време и средства и не води до повишаване на качеството. В мотивите към наредбата е записано, че се изготвя, за да отговори на изискванията на ЗПОО, но няма мотиви за това „КАК” заложените индикатори и критерии вярно ще оценят качеството. А тази оценка е важна, за да се набележат мерки за повишаването му и ако критериите и индикаторите не отразяват спецификата на съответните образователни институции, то резултатът е само увеличена административна тежест за тези институции.		
…	**АИКБ**	ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИЗМЕНЕНИЯ И ДОПЪЛНЕНИЯ МОТИВИ 1. Изменение и допълнение в чл. 6, т. 4 Чл. 6, т. 4 - определя състава на комисията за осигуряване на качеството по чл. 5~~6~~, ал. 2, т.3 Техническа грешка 2. Изменение и допълнение в чл. 7, ал. 2 Чл. 7., ал. 2: Отговорникът по качеството се определя със заповед от на директора на институцията в срок до 5 януари на календарната година. Конкретизирането на начина, по който се определя отговорникът по качеството, ще предотврати последващи различни тълкувания на текста. Наредбата ще стане по-ясна включително за хора, които нямат предварителен опит в професионалното обучение. 3. Изменение и допълнение в чл. 8, ал. 2	Приема се	

		Чл. 8., ал. 4: Комисията се определя със заповед на директора на институцията в срок до 5 януари на всяка календарна година. Конкретизирането на начина, по който се определя Комисията за осигуряване на качеството, ще предотврати последващи различни тълкувания на текста. Наредбата ще стане по-ясна включително за хора, които нямат предварителен опит в професионалното обучение. 4. Изменение и допълнение в чл. 12 Чл. 12. Самооценяването се извършва от комисия по чл. 5~~6~~, ал. 2, т. 3 Техническа грешка 5. Изменение и допълнение в чл. 14, ал. 2 Чл. 14, ал. 2. По всеки критерий се разработва процедура, която съдържа: предмет и цел; инструментариум; описание на технологията на провеждане; вида на доказателствения материал (справка, контролна карта, протоколи, въпросници, анкети и др.); начините на обработване на доказателствения материал; режима на съхранение и защита на информацията; отговорностите на лицата по чл. 5~~6~~, ал. 2. Техническа грешка		